

Falkland háború

A Falkland-szigeteki háború az újkori történelem egyik legkülönösebb fegyveres konfliktusa volt: egy gazdaságilag összeomló dél-amerikai katonai diktatúra és egy belpolitikai válsággal küzdő brit kormány feszült egymásnak egy szinte teljesen kopár, fagyos atlanti-óceáni szigetcsoportért, amelyet több birka lakott, mint ember.

A szigetek (amelyeket az argentinok Las Malvinas-nak neveznek) feletti szuverenitásról a 19. század óta vitatkozott a két ország, de 1982-re mindkét oldalon olyan politikai helyzet alakult ki, ami a háború felé terelte az eseményeket.

Argentínát akkor egy brutális katonai junta irányította Leopoldo Galtieri tábornok vezetésével. A gazdaság romokban hevert, az infláció az egekben járt, és a lakosság körében mindennaposak voltak a kormányellenes tüntetések. Galtierinek szüksége volt egy hatalmas nemzeti elterelő hadműveletre, ami egységbe kovácsolja a népet. A szigetek „visszaszerzése” tökéletes hazafias kártyának tűnt.

Nagy-Britanniában a „Vaslady”, Margaret Thatcher népszerűsége történelmi mélyponton volt a neoliberális gazdasági reformok és a növekvő munkanélküliség miatt. Thatcher nem engedhette meg magának, hogy gyengének tűnjön a nemzetközi porondon.

Az argentinok azt hitték, hogy a britek nem fognak háborúzni egy 13 000 kilométerre lévő, stratégiailag értéktelen szigetért. Ezt a hitet erősítette, hogy London nem sokkal korábban vonta ki a térségből az utolsó jégtörő hadihajóját, a HMS Endurance-t, amit Buenos Aires a brit érdektelenség egyértelmű jeleként értelmezett.

A háború közvetlen kiváltó oka (a casus belli) nem is magukon a Falkland-szigeteken, hanem a még kietlenebb Déli-Georgia szigeteken történt, egy egészen bizarr incidenssel.

1982. március 19.: Egy argentin üzletember, Constantino Davidoff engedélyt kapott, hogy ócskavasként elbontson egy elhagyatott bálnavadász állomást Déli-Georgián. A munkásokkal együtt azonban titokban argentin tengerészgyalogosok is partra szálltak, akik azonnal felvonták az argentin zászlót. A britek ezt szuverenitásuk megsértésének vették, és útnak indították a HMS Endurance-t.

1982. április 2. (Rosario hadművelet): Látva a brit reakciót, Galtieri elnök előrehozta a terveit. Az argentin hadsereg különleges egységei lerohanták a Falkland-szigetek fővárosát, Port Stanley-t. A szigeteken állomásozó alig 68 brit tengerészgyalogos rövid tűzharc után, a brit kormányzó parancsára megadta magát. Argentínában kitört a népünnepély: a tüntetők másnap már Galtierit éltették a terekre vonulva.

Nagy-Britannia válaszul azonnal hadműveleti zónává nyilvánította a szigetek körüli 200 mérföldes körzetet, és útnak indította a brit történelem egyik legimpozánsabb tengeri haderejét (Task Force).

Bár az argentin légierő a francia Exocet rakétákkal komoly veszteségeket okozott a brit flottának (elsüllyesztve többek között a HMS Sheffield-et és a HMS Coventry-t), a brit professzionális hadsereg a szárazföldön felőrölte a nagyrészt besorozott, éhező argentin sorkatonákat.

1982. június 14.: A Port Stanley körüli hegyekben vívott brutális éjszakai gyalogsági harcok után (mint a Tumbledown-hegyi csata) az argentin erők parancsnoka, Mario Menéndez tábornok belátta a helyzet tarthatatlanságát. A kormány parancsa ellenére aláírta a feltétel nélküli megadást a brit Jeremy Moore vezérőrnagy előtt.

A háború utóélete és következményei

Argentínában: A vereség akkora sokkot okozott, hogy a katonai junta napokon belül megbukott. Galtieri tábornokot lemondatták (később börtönbe is zárták a háborús kudarcért), és az országban visszaállították a demokratikus rendszert.

Nagy-Britanniában: Margaret Thatcher nemzeti hőssé vált. A „falklandi faktor” miatt a Konzervatív Párt földcsuszamlásszerű győzelmet aratott az 1983-as választásokon, bebetonozva Thatcher hatalmát.

Bár a brit haditengerészet végül győzött, a háború 74 napja alatt mindkét oldalon olyan elképesztő logisztikai káosz, kommunikációs csőd és „kabaréba illő” jelenetek zajlottak le, amelyeknél a józan ész teljesen csődöt mondott.

A falklandi háború 74 napja alatt összesen 907 ember vesztette életét.

A brit luxushajók, amiket megfosztottak a kaszinóktól

Amikor a brit kormány rájött, hogy 13 000 kilométeres távolságra kell katonákat küldenie az Atlanti-óceán déli részére, nem volt elég csapatszállító hajójuk. Ezért a védelmi minisztérium gyorsan rekvirált 62 civil hajót (az úgynevezett STUFT flottát). A flottába bekerült az SS Canberra és a híres Queen Elizabeth 2 (QE2) luxus-óceánjáró is. A katonák elhelyezése érdekében a hajógyárakban rohamtempóban kiszaggatták a luxus-kaszinóasztalokat, a játékgépeket és a wellness-részlegeket, hogy helikopter-leszállókat és emeletes ágyakat építsenek a helyükre. A brit elitegységek így konkrétan plüssfotelekben és luxuskabinokban utaztak a háborúba.

Az argentin katonai junta logisztikai katasztrófát hozott össze. Miután lerohanták a szigeteket, több mint 10 000, nagyrészt besorozott, tapasztalatlan fiatal állomásoztattak a fagyos sárban. Miközben a frontvonalon harcoló argentin katonák szó szerint éheztek és fagytak meg a lövészárkokban, a szigetek fővárosában, Port Stanley-ben a raktárak roskadoztak az élelemtől, a meleg ruhától és a muníciótól. Az argentin tisztek a sár miatt képtelenek voltak megszervezni a teherautós szállítást a pár mérföldre lévő állásokhoz, a katonáknak pedig szigorúan megtiltották, hogy a raktárakból önkiszolgáló módon hozzanak utánpótlást.

A Blowpipe-rakéta: amivel a katonák hamarabb találták el magukat, mint az ellenséget

Mindkét fél használta a brit gyártmányú, kézi indítású Blowpipe légvédelmi rakétarendszert. Ez a fegyver azonban a hadtörténelem egyik legrosszabb dizájnja volt: a katonának egy kis joystickkal kellett a rakétát a repülőre vezetnie a kilövés után. • A háború alatt a britek közel 100 Blowpipe-rakétát lőttek ki az argentin gépekre, de mindössze 1 (azaz egy) igazolt találatot értek el. Az argentinok még rosszabbul jártak: a bonyolult irányítás és a hatalmas visszarúgás miatt a katonák többször a földre, a saját állásaikba, sőt, állítólag saját maguk elé lőtték a rakétát a pánikban.

Amikor mindkét fél ugyanazt a fegyvert vette, és egymást lőtték ki velük

Mivel Argentína a háború előtt rengeteg fegyvert vásárolt Nagy-Britanniától, a két hadsereg felszerelése bizarr módon megegyezett.

Mindkét oldalon FN FAL gépkarabélyokat használtak, ami miatt a lövöldözések közben a hang alapján képtelenség volt megkülönböztetni a barátot az ellenségtől.

Az argentin légierő brit gyártmányú Type 42-es rombolókkal rendelkezett, így tökéletesen ismerték a brit flotta radarjainak és légvédelmének vakfoltjait.

A legdurvább baráti tűz (Blue on Blue): A HMS Cardiff brit romboló egy éjszaka észlelt egy lassan repülő célpontot. Azt hitték, argentin utánpótlás-szállító, ezért kilőtték rá egy Sea Dart rakétát, ami meg is semmisítette a gépet. Később kiderült, hogy egy brit Gazelle helikoptert lőttek le, a fedélzetén négy brit katonával.

Black Buck hadművelet: A világ legdrágább és legbonyolultabb bombázása egyetlen lyukért

Hogy megakadályozzák az argentin gépek felszállását Port Stanley-ben, a britek úgy döntöttek, lebombázzák a kifutópályát. Mivel nem voltak a közelben bázisaik, a bombázást az Atlanti-óceán közepén lévő Ascension-szigetről indították el Avro Vulcan nehézbombázókkal.

A célpont 6300 kilométerre volt. Ahhoz, hogy egyetlen Vulcan bombázó eljusson a Falkland-szigetekig és vissza, 11 darab Victor tankergépre volt szükség, amelyek a levegőben egymást is tankolták egy bonyolult, piramisjáték-szerű láncolatban. Ha egyetlen tankergép meghibásodott, borult az egész lánc.

Az egész elképesztő, méregdrága akció végén a Vulcan bombázó ledobta a bombáit: egyetlen darab bomba talált el a kifutópályát, ami egy lyukat ütött az aszfaltba (amit az argentinok napok alatt kijavítottak).

HMS Sheffield

A HMS Sheffield modern romboló esete a háború egyik legnagyobb sokkja volt. Egy argentin repülőgép francia gyártmányú Exocet hajóellenes rakétát lőtt ki rá. A háború utáni vizsgálatok kiderítették, hogy a brit haditengerészet büszkeségét eltaláló rakéta robbanófeje valójában fel sem robbant.

De kezdjük a történetet az elején: A HMS Sheffield éppen rutinőrzőjáratot végzett. A csúcstechnológiás Type 42-es rombolókat arra tervezték, hogy a Sea Dart rakétáikkal légvédelmi pajzsot biztosítsanak a brit repülőgép-hordozóknak. A támadás pillanatában a Sheffield kapitánysága éppen műholdas kommunikációt (SATCOM) folytatott Londen-nal. A hajó tervezési sajátossága miatt a műholdas adó-antennája és a radarérzékelő rendszerek (UAA1 masztfej-szenzor) zavarták egymást. Hogy kommunikálni tudjanak a főhadiszállással, ideiglenesen le kellett kapcsolniuk az elektronikus korai riasztórendszert. A Sheffield így teljesen süket és vak maradt a radarhullámokra.

A közelben hajózó testvérhajó, a HMS Glasgow, nem telefonált, így a radarjai tisztán látták a hullámok felett alacsonyan száguldó két argentin Super Étendard vadászgépet. A Sheffield hadművelleti szobájában ülő ügyeletes tiszt egyszerűen figyelmen kívül hagyta a Glasgow veszjelzését, mert tapasztalatlansága miatt azt hitte, hogy az csak egy vaklárma, „szellem-észlelés”.

A későbbi titkosított brit haditengerészeti vizsgálatok (amelyeket csak évtizedekkel később oldottak fel) feltárták, hogy a Sheffield tisztjei elképesztően elbizakodottak voltak: A tisztek meg voltak győződve arról, hogy a hajójuk bőven kívül esik az argentin repülőgépek hatótávolságán. Azt a nem elhanyagolható katonai ténytet ugyanis elfelejtették kalkulálni, hogy az argentinok képesek voltak a levegőben, repülés közben utántölteni a vadászgépeiket a KC-130-as tankergépekből, így sokkal messzebbre repülhettek, mint ami a brit kézikönyvekben szerepelt.

Amikor a két kilőtt francia gyártmányú Exocet rakéta szárazföldi célpontként száguldott a Sheffield felé, a tisztek a parancsnoki hídon szabad szemmel is meglátták a közeledő csíkot. A hivatalos jelentés szerint a tisztek annyira megdöbbentek és megbabonázva nézték a feléjük tartó rakétát, hogy elfelejtették kiadni a riasztást.

A rakéta végül pont a konyha és a gépterem magasságában fúródott a hajóba. Bár a robbanófeje nem

robbant fel, a rakétában maradt, ki nem égett hajtóanyag viszont brutális, megfékezhetetlen tüzet gyújtott. Ráadásul a hajó felépítményében rengeteg alumíniumot használtak, ami a pokoli hőségben maga is égni és olvadni kezdett, miközben a mérgező műanyag szigetelések füstje megfojtotta a legénységet. A csúcstechnológiás hajót lényegében egy működésképtelen, „vak” rakéta égette porig.

A legrosszabbul sikerült tűzszerészet: HMS Antelope

A HMS Antelope fregattot 1982. május 23-án argentin Skyhawk gépek támadták meg, és két 450 kilós bombát dobtak rá. Az argentin pilóták olyan alacsonyan repültek, hogy a bombáknak nem volt idejük élesedni a levegőben. A két bomba egyszerűen átütötte a hajótestet, és felrobbanás nélkül megakadt a legénységi körletekben. A hajó megmenekült – gondolták.

Az éjszaka folyamán egy brit katonai tűzszerész csapat megpróbálta hatástalanítani az egyik bombát a hajó gyomrában. Egy speciális, távvezérelt időzített gyújtó-vágó eszközt használtak. A mechanika azonban meghibásodott, és a tűzszerész kísérlet véletlenül aktiválta a bombát. A robbanás kettészakította a hajót, ami másnapra látványosan elsüllyedt. A brit hajót lényegében a saját tűzszerészeik robbantották fel véletlenül.

A brit haditengerészet legnagyobb „bálnamészárlása”

A brit flotta a háború alatt annyira rettegett a modern argentin tengeralattjáróktól (mint a San Luis), hogy a szonárkezelők pattanásig feszült idegekkel figyelték a vizet.

Több alkalommal is gyanús, mozgó víz alatti radarjeleket észleltek. A parancsnokság azonnal elrendelte a támadást: a HMS Brilliant fregattról és a helikopterekről méregdrága, önirányító torpedókat és mélységi bombákat szórtak a tengerbe.

Miután a torpedók becsapódtak és felrobbantak, a felszínre úszó tetemekből kiderült a fájdalmas igazság: az argentin flotta helyett három bálnát sikerült sikeresen megsemmisíteniük, akik gyanútlanul úszkáltak a hadműveleti zónában, és a szonárok tévesen ellenséges tengeralattjárónak érzékelték őket.

From:

<https://bolyongo.hu/> - **bolyongó**

Permanent link:

<https://bolyongo.hu/doku.php?id=passport:falkland>

Last update: **2026/09/24 00:09**

